

Своєчасний підручник з кооперативного права

Відповідно до ст. 36 Конституції України громадяни України мають право на свободу об'єднання у громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів. З цього випливає, що в нашій державі поряд з громадськими організаціями, правовий статус яких визначається Законом України «Про об'єднання громадян», можуть створюватись і діяти різноманітні кооперативи — організації громадян, які добровільно об'єднались на основі членства для спільного здійснення господарської та іншої діяльності на засадах самоврядування і самофінансування з метою поліпшення свого економічного і соціального стану.

Держава проявляє турботу про розвиток і вдале використання кооперативних форм для зростаючих потреб народного господарства і населення у продовольстві, товарах народного споживання, різноманітній продукції виробничого призначення, житлі, роботах і послугах. Цим насамперед і обумовлена актуальність підручника, що рецензується*.

Авторським колективом створений і вийшов перший сучасний в Україні підручник з кооперативного права. Без перебільшення слід зазначити, що підручник є своєчасним. Він написаний з принципово нових позицій, які відповідають розвиткові ринкових відносин та демократичним перетворенням, що відбуваються в нашій державі.

Підручник є комплексним дослідженням кооперативного права, відповідного законодавства та правовідносин у цій галузі. Це обумовило зайняття авторами конкретної позиції щодо поняття кооперативного права, предмета, принципів, системи і його методів регулювання.

Цікавим видається дослідження ознак та особливостей кооперативного законодавства, його системності, поділення на окремі інститути.

* Кооперативне право /За ред. чл. -кор. НАН України, акад. АПрН України, д-ра юрид. наук, проф. В. І. Семчика. — Київ: Ін Юре. — 1998. — 332 с.

Однією з позитивних якостей праці є спроба в історичному аспекті детально проаналізувати проблемні та малодосліджені питання законодавства про кооперативи.

Підручник, що рецензується, відзначається ретельністю викладених питань, пов'язаних з витокami кооперативного права. Автори дали докладний аналіз одного із центральних (основних) інститутів кооперативного права — інституту членства в кооперативі.

У підручнику цілком слушно проаналізований правовий статус кооперативів та їх об'єднань. Виправданим і вдалим вважається застосований у праці підхід до розгляду питань, пов'язаних з інститутом права власності в кооперації.

Заслуговують на увагу висловлені авторським колективом положення у зв'язку з розглядом майже не дослідженого питання про право кооперативного самоврядування в кооперації, повноваження загальних зборів членів кооперативу, правління і голови кооперативу, органів самоврядування об'єднань кооперативів, контрольно-ревізійних органів та ін.

Викликає зацікавленість і дослідження питань, пов'язаних з договірними формами кооперативних відносин, а саме: поняття і загальна характеристика договірних відносин кооперативних організацій та їх види, правове регулювання договірних відносин кооперативних організацій в окремих сферах діяльності та ін.

Низку розумних положень викладено авторами при розгляді питань стосовно змісту правової охорони кооперативної власності (як різновиду колективної власності).

Водночас слід зауважити, що загальна структура побудови підручника потребує подальшого вдосконалення. Так, на нашу думку, доцільно б мати в підручнику розділ про науку кооперативного права.

Авторами недостатньо порушені окремі проблеми, які, незважаючи на відсутність належної законодавчої бази, обумовлюють особливу необхідність у науковому дослідженні. Наприклад, при характеристиці установчих документів форм спільних підприємств з участю кооперативів чи їх спілок теоретично не висвітлені питання про поняття та зміст установчого договору (розділ V, с. 122).

Авторам іноді бракує лаконічної чіткості у викладенні деяких позицій. Так, у вступі (ст. 5) вони характеризують інститути кооперативного права як комплексної галузі права, а в розділі I (с. 9)

стверджують, що реально існують критерії для визнання кооперативного права самостійною галуззю права в системі права України.

Відмічені моменти значною мірою мають дискусійний та приватний характер і не знижують позитивного враження від підручника.

Даючи високу загальну оцінку рецензованому підручнику, слід зазначити, що зміст і рівень теоретичного осмислення навчального матеріалу в ньому відповідають необхідним вимогам. На відміну від просто наукової літератури викладений у підручнику матеріал є найповніше систематизованим. У всіх п'ятнадцяти розділах автори послідовно додержуються даного принципу.

У цілому підручник зручний для користування. З методичної точки зору він справляє належний вплив на читачів, його відрізняють чіткість понятійного апарату, точність ознак і умов застосування відповідних правових інститутів, доступних для сприйняття викладених тем.

Значення підручника полягає також у тому, що він сприятиме підвищенню теоретичного і практичного рівня підготовки випускників юридичних, економічних, сільськогосподарських, кооперативних вузів. Його автори і організатор підготовки підручника — член-кореспондент НАН України, академік АПрН України, професор В. І. Семчик зробили важливу і потрібну справу.

В. Корнієнко,

А. Стативка, доценти НЮА України